FIIA
ULKOPOLIITTINEN INSTITUUTTI
UTRIKESPOLITISKA INSTITUTET

Asiantuntijalausunto eduskunnan puolustusvaliokunnalle

Valtioneuvoston puolustusselonteko

Matti Pesu, vanhempi tutkija, Ulkopoliittinen instituutti

19.3.2025

Tämä asiantuntijalausunto käsittelee Suomen puolustuksen muuttuvaa toimintaympäristöä kolmesta näkökulmasta:

1) Yhdysvaltain sitoutuminen Eurooppaan ja Natoon
2) Yhdysvallat-Venäjä-suhde
3) Eurooppalaisen puolustuksen vahvistaminen

Kansainvälispoliittisen tilanteen poikkeuksellisuuden takia lausunto keskittyy pääosin toimintaympäristön akuuttien kysymysten analysointiin. Lausunnossa myös arvioidaan Valtioneuvoston puolustusselonteon käyttökelpoisuutta suhteessa muuttuvaan kansainväliseen ympäristöön, vaikka se ei pureudukaan asiakirjan yksityiskohtaisiin linjauksiin. Lopuksi se antaa myös joitain toimintaehdotuksia, joita Suomen voi nykyisessä tilanteessa harkita sen turvallisuuden ja kansainvälisen aseman vaalimiseksi.

Yhdysvaltain sitoutuminen Eurooppaan ja Natoon

Donald Trumpin toinen presidenttikausi on käynnistänyt turbulentin ja lopulliselta suunnaltaan yhä epävarman murroskauden Yhdysvaltain ulkopolitiikassa. Vaikka Trumpin toisen kauden oletettiin vahvistaman ensimmäisen kauden "Amerikka ensin" -linjaa, kauden alku on yllättänyt odotettua radikaalimmilla linjauksilla, kuten avoimella flirttailulla aluelaajennuksista. Hallinnon toimintatapa on tähän mennessä ollut myös huomattavan koersiivinen, ja se kumpuaa erittäin kapeasta kansallisen edun käsityksestä. Muutoksen dramaattisuuden tunnetta ovat lisänneet symbolisesti merkittävät, mutta vielä käytännön vaikutuksiltaan vähäiset päätökset, kuten äänestykset YK:n yleiskokouksessa, sekä Trumpin jo viime kaudelta tuttu kova retoriikka.

Trumpin toisesta kaudesta on kulunut nyt neljä prosenttia, ja suuri osa hänen kaavailemistaan aloitteista ei vielä ole hallinnon valmisteluprosesseissa. Poikkeuksen muodostavat Ukrainan sodan rauhanneuvottelut, joissa Trumpin linjausten tahti on ainakin hetkellisesti rauhoittunut.

Jää nähtäväksi, toistuuko tämä myös muissa kysymyksissä, kun hallinto ryhtyy vakavammin muotoilemaan Yhdysvaltain tavoitteita eri maanosia ja politiikkakysymyksiä koskien. Washingtonin kapasiteetti tuskin seuraavan neljän vuoden aikana riittää kaikkien mullistavien linjausten toimeenpanoon. Merkittäviä linjavetoja, esimerkiksi Kiinaan ja Intian ja Tyynenmeren alueen turvallisuuteen liittyen, on vielä näkemättä. On edelleen myös epävarmaa, kuinka paljon Yhdysvaltain hallintoon kohdistuvat leikkaukset sekä ylipäätään maan poliittisen järjestelmän käymistila heikentävät Yhdysvaltain kansainvälistä roolia ja toimintakapasiteettia.

Suomen kannalta Yhdysvaltain olennaisin politiikkakokonaisuus on sen lähestymistapa Eurooppaan, erityisesti sen sitoutuminen Natoon ja maanosan sotilaalliseen turvallisuuteen. Naton suhteen Trumpin hallinto on ollut hyvin selvä tavoitteissaan: liittolaisten on otettava merkittävästi enemmän vastuuta turvallisuudestaan. Saavuttaakseen tavoitteen Yhdysvallat on valmis ehdollistamaan sen sitoutumisen Naton viidenteen artiklaan – vähintään yksittäisten, vapaamatkustajiksi koettujen liittolaisten kohdalla. Trumpin hallinto ja sitä lähellä ovat tutkimuslaitokset eivät ole suoraan vaatineet Yhdysvaltojen vetäytymistä Natosta, vaikka ”MAGA”-ekosysteemin sisällä vetäytymistä ajavia näkemyksiä esiintyykin.

Oletettavaa on, että Washington lisää liittolaisiinsa kohdistuvaa painetta Naton Haagin huippukokouksen lähestyessä. Kesän huippukokous on Trumpin toisen kauden Nato-suhteen kannalta todennäköisesti keskeinen. Pääsihteeri Rutten johdolla liittokunta valmistelee merkittävää puolustusmenotavoitteeseen liittyvää nostoa, joka todennäköisesti pyritään myymään Trumpille huomattavana voittona. Mikäli Trump mieltyy päätökseen, hänen on mahdollista myydä päätös suurena saavutuksena kotiyleisölleen. Tämä voi mahdollisesti ”rauhoittaa” Trumpin hallinnon Nato-suhdetta vapauttaen huomiota muihin asiakysymyksiin.

Onnistunut huippukokous ei kuitenkaan luo takeita siitä, että Yhdysvaltain Nato-suhde Trumpin kaudella vakiintuisi. Hallinto saattaa hyvinkin vaatia liittolaisiltaan entistä enemmän tai vähintään piiskata niitä lupauksiensa toteuttamisessa. Historiallisesti transatlanttinen turvallisuussuhde on verrattain hyvin pystytty eristämään muiden politiikka-alojen kiistakysymyksistä. Trumpin hallinto kuitenkin saattaa olla edeltäviä hallintoja paljon halukkaampi kytkemään kauppa- ja teknologiapolitiikkaan liittyviä kiistoja sen turvallisuussuhteeseen Euroopan kanssa. Lisäksi yksittäisten liittolaismaiden, kuten Tanskan, kohtelu voi myös läikkyä Naton toimintaan, varsinkin jos Trump aidosti yrittää edistää Grönlannin liittämistä Yhdysvaltoihin. Yhdysvaltain ja sen Euroopan-liittolaiset sukset voivat myös mennä ristiin Ukrainan sodan ratkaisupyrkimyksissä.

Transatlanttisen suhteen hallintaa vaikeuttaa myös se, että Yhdysvalloilta ja valtaosalta sen Euroopan liittolaismaista puuttuu ideologien liima. Presidentti itse sympatisoi autoritääristen valtioiden ”vahvoja miehiä”, ja hänen hallintonsa suhde esimerkiksi Euroopan unioniin on jopa avoimen vihamielinen. Kaiken kaikkiaan transatlanttisten suhteiden kriisipotentiaali on merkittävä. Ei ole taattua, etteikö kiistakysymykset kärjistyessään voisivat johtaa Yhdysvaltojen muodolliseenkin vetäytymiseen Natosta, vaikka asia ei tällä hetkellä todennäköisimmältä vaihtoehdolta vaikutakaan.

Yhdysvaltain Euroopan-liittolaisten on joka tapauksessa varauduttava amerikkalaisen sotilaallisen voiman vähenemiseen maanosassa. Yhdysvallat saattaa lisäksi olla aiempaa valikoivampi sen osallistumisessa sotilaallisiin harjoituksiin Euroopassa. Sotilaallisen voiman vähentämisessä ei sinänsä ole mitään uutta. Yhdysvallat on toisen maailmansodan jälkeen useasti sopeuttanut läsnäolonsa tasoa Euroopassa muiden turvallisuustarpeidensa vuoksi. Trumpin hallinnon aikana tulkinta olisi kuitenkin väistämättä negatiivinen ja nakertaisi entisestään luottamusta Yhdysvaltoihin turvallisuuden takaajana. Yhdysvallat on myös todennäköisesti valmis käyttämään joukkojen vetämisiä kiristysvälineenä.

Suomella ja Yhdysvalloilla ei ole erityissuhdetta, ja Suomen mahdollisuudet vaalia Yhdysvallat-suhdetta on hyvin riippuvainen Washingtonin yleisistä Eurooppa-linjauksista, joissa Suomi sekä Pohjois-Eurooppa muodostavat pienen osakokonaisuuden. Joka tapauksessa Suomen pyrkimykset sitoa läntinen suurvalta Pohjois-Euroopan turvallisuuteen ovat navakassa vastatuulessa, ja on erittäin epävarmaa, saako DCA-sopimuksen tarjoaman mahdollisuudet lihaa luiden ympärille tulevina vuosina. Mikäli Trump ylläpitää Yhdysvaltain muodollista sitoutumista Natoon ja sen viidenteen artiklaan eikä transatlanttisessa suhteessa tapahdu hallitsemattomia häiriöitä, Suomella saattaa olla mahdollisuudet ylläpitää säädyllistä poliittista ja sotilaallista suhdetta Yhdysvaltoihin – toisin sanoen pysyä hyvissä kirjoissa Valkoisessa talossa ja laajemmin Trumpin hallinnossa. Puolustuksellisen asenteen itsellisyys, amerikkalainen puolustusmateriaali ja arktinen teknologinen osaaminen ovat tekijöitä, joiden varaan Trumpin hallinnolle suunnattua narratiivia voidaan yrittää rakentaa. Toisaalta, selvää on myös se, että tulevina vuosina Yhdysvaltoihin ei liittolaisena ja puolustuskumppanina voi täysin luottaa.

Yhdysvallat-Venäjä-suhde

Eräs keskeinen Euroopan turvallisuuteen liittyvä tekijä on Yhdysvaltojen pyrkimys lähentyä Venäjää. Vaikka Trumpin sympatiat presidentti Putinia kohtaan olivat hyvin tiedossa, Washingtonin valmius normalisoida suhteensa Moskovaan tulivat hienoisena yllätyksenä. Hallinnon edustajat ovat perustelleet tavoitetta sillä, että Yhdysvaltain on syytä rauhoittaa Venäjä-suhteensa, jotta se voi keskittyä ratkaisevan tärkeään kilpailuun Kiinan kanssa. Washingtonissa saattaa myös olla halu lyödä kiilaa merkittävästi syventyneeseen Venäjä-Kiina-suhteeseen. Strategiasta puhutaan ”käänteis-Kissingerinä” – viittauksena Nixonin hallinnon politiikkaan luoda suhteet Neuvostoliiton aiempaan liittolaiseen Kiinaan 1970-luvun alussa.

Vielä on kuitenkin avoinna, mitkä Yhdysvaltain Venäjää koskevat lopulliset pyrkimykset ovat. Liennyttääkö Washington Moskovaa pyrkimyksenä lopettaa sota Ukrainassa vai onko kyseessä lähestyminen, jonka mittakaava on sotaa laajempi? Mitä Yhdysvalloilla on tarjota Venäjälle, jolla on myös muita syitä hakea tiivistä Kiina-suhdetta kuin huonot suhteet länteen? Mitä Venäjä toisaalta vaatii paremmista suhteista ja mitä Yhdysvallat on valmis tarjoamaan?

Näitä kysymyksiä on Suomessa syytä seurata erittäin tarkoin. Paranevat Yhdysvallat-Venäjä-suhteet eivät sinänsä olisi ongelma Suomelle ja Euroopalle, jos niitä ei haettaisi tilanteessa,

jossa Kreml pyrkii aggressiivisin toimin piirtämään uudelleen Euroopan strategista karttaa. Venäjä on jälleen viime päivinä tuonut esiin vaatimuksia Ukrainan sodan ”juurisyiden” ratkaisemisesta osana mahdollista rauhanprosessia. Juurisyyt liittyvät ennen kaikkea Naton rooliin Euroopan turvallisuudessa ja erityisesti liittokunnan itäisellä reunustalla. Moskova haluaa nostaa nämä asiat keskusteluun Yhdysvaltain kanssa, ja Trumpin hallinto voi olla valmis keskustelemaan Venäjän vaatimuksista tavalla, jolla aiemmat hallinnot eivät ole olleet halukkaita.

Washingtonista ei kuitenkaan ole vielä kuulunut arvioita siitä, miten pyrkimys palauttaa suhteet Venäjään suhteutuvat amerikkalaisten turvallisuussitoumuksiin Euroopassa. Onko Yhdysvallat valmis vähentämään omaa sotilaallista toimintaansa Euroopassa liennyttääkseen Venäjää? Onko Trump halukas myöntymään jopa Putinin etupiirivaateisiin? Tätä ei voida sulkea pois, mutta toisaalta Yhdysvaltain ja Venäjän kyky etupiirien vetämiseen Euroopassa on rajallinen. Eurooppalaisilla on kysymyksessä sananvaltaa. Naton toiminta sen itäisellä reunustalla ei esimerkiksi ole täysin Yhdysvalloista riippuvaista. Toki Yhdysvallat voi halutessaan Naton sisällä halvaannuttaa pelotteen ja puolustukseen toimeenpanoa etulinjan maissa. Näin disruptiivinen toiminta Naton sisällä Venäjän hyväksi olisi kuitenkin dramaattinen ja edelleen epätodennäköiseltä vaikuttava muutos Washingtonin politiikassa.

On myös syytä varautua tilanteeseen, jossa Yhdysvaltain pyrkimykset liennyttää Venäjää epäonnistuvat. Maiden toisiinsa liittyvät viholliskuvat ulottuvat pitkälle toisen maailmansodan loppumisen jälkeiseen aikaan. Näin mittavaa rakenteellista vastakkainasettelua tuskin puretaan hetkessä. Venäjä tuskin myöskään on valmis vaalimaan suhdetta hinnalla millä hyvänsä. Se on tottunut elämään erittäin heikkojen länsisuhteiden kanssa, ja on epätodennäköistä, että Kreml on valmis merkittävästi joustamaan Ukrainaan ja Eurooppaan liittyvissä tavoitteissaan paremman Yhdysvallat-suhteen saavuttamisessa. Trumpin reaktiot Venäjän mahdolliseen jarrutteluun voivat olla arvaamattomia. Ensimmäiseltä kaudelta lähtien hän tosin on ollut merkillepantavan haluton kritisoimaan Putinia ja Venäjää, eikä Yhdysvallat tällä hetkellä julkisten tietojen perusteella ole valmistelemassa Venäjän painostamiseen liittyviä toimia kuten lisäpakotteita tai uusia aseapupaketteja Ukrainalle.

Eurooppalainen puolustuspanostukset

Trumpin hallinnon toimien aikaansaama shokkivaikutus ja tyrmistys ovat laittanut isot pyörät pyörimään Euroopan puolustuksen vahvistamisessa. Euroopan unioni on luomassa uusia välineitä EU-maiden puolustuspanostusten rohkaisemiseksi ja aikaansaamiseksi. Esimerkiksi, toteutuessaan täysimääräisesti – mikä on hyvin epävarmaa – komission 800 miljardin euron ReArm Europe -suunnitelma olisi painoarvoltaan aidosti merkittävä panostus eurooppalaiseen puolustuskykyyn. Myös yksittäiset eurooppalaiset valtiot, kuten Saksa, valmistelevat huomattavia puolustusmenojen lisäyksiä. On todennäköistä, että Euroopan puolustukseen virtaa tulevina vuosina jopa satoja miljardeja lisää rahaa. Tämä näkyy viiveellä yksittäisten eurooppalaisten valtioiden sotilaallisten kykyjen parantumisena.

Vielä on silti aivan liian aikaista sanoa, että eurooppalainen puolustuskyky olisi kehittymässä tavalla, jolla voitaisiin kompensoida Yhdysvaltain pienempi panos Euroopassa tai jopa maan vetäytyminen maanosan turvallisuudessa. Eurooppalaisten valtioiden konkreettiset suorituskykypuutteet ovat hyvin tiedossa. On myös esitetty vaihtelevia arvioita siitä, kuinka paljon eurooppalaisten valtioiden tulisi käyttää nykyistä enemmän puolustukseensa, jotta Yhdysvaltain heikentyvä rooli voitaisiin korvata. Erään tuoreen arvion mukaan, lyhyen aikavälin lisäpanostukset tulisivat olla 250 miljardin euron luokkaa vuodessa – noin 50 prosentin lisäys vuoden 2024 eurooppalaiseen puolustusmenotasoon. Kyse ei kuitenkaan ole ainoastaan puolustusmateriaali-investoinneista vaan myös puolustusjärjestelmistä. Onko esimerkiksi eurooppalaisen maavoimakapasiteetin kasvattaminen sadoilla tuhansilla sotilailla realistista ilman asevelvollisuuden palauttamista tai laajentamista erityisesti kooltaan pienissä ja keskisuurissa maissa?

Taloudellisesta näkökulmasta 50 prosentin nosto on realismia, mikäli poliittista tahtoa löytyy. Saksan, Ranskan ja Iso-Britannian kaltaiset suuret taloudet ovat tässä avainasemassa. Pienempien valtioiden panostukset ovat isossa kuvassa vähämerkityksellisempiä. Myös Italian ja Espanjan kaltaisten maiden, joiden uhkakuvasto ei liity Venäjään, panos ei välttämättä ole ratkaiseva, jos ne eivät jarruta muiden liittolaisten Venäjän uhkaan vastaavien toimien vahvistamista Naton tai EU:n sisällä. Vaikka eurooppalaisen puolustuksen ympärillä on juuri jälleen uutta dynamismia, lukuisten valtioiden pitkäaikainen sitoutuminen merkittävästi korkeampaan määrärahatasoon sekä valmius uudistaa puolustusjärjestelmiä on edelleen kysymysmerkki. Vaikka Yhdysvallat vetäytyisi kokonaan Euroopan puolustuksesta ja vaikka Ukrainan puolustus romahtaisi täysin, Venäjä ei edelleenkään muodostaisi valtaosalle eurooppalaisista valtioista eksistentiaalista uhkaa – keskeinen eurooppalaisen kapasiteetin rakentamista rajoittava realiteetti pidemmällä aikavälillä.

Yhdysvaltain vetäytyminen Euroopan turvallisuudesta ei välttämättä myöskään johtaisi maanosan yhdentymiseen turvallisuusasioissa. Yhdysvallat on historiallisesti tuottanut Eurooppaan ”kokoavaa johtajuutta”, jolla Naton toimintaa on ohjattu kulloisenkin strategisen uhkan torjumiseen. Yksikään eurooppalainen toimija ei ole kykenevä tuottamaan vastaavanlaista johtajuutta. Yhdysvaltain vetäytymisen riskinä olisikin eurooppalaisten puolustustoiminnan pirstoutuminen.

Suomen näkövinkkelistä eurooppalaisen puolustuksen avainkysymys, miten eri Euroopan valtioihin keskittynyt hajanainen sotilaallinen voima voidaan järkevällä ja koordinoidulla tavalla valjastaa Venäjän uhkan torjumiseen. Paras väline uhkaperustaiseen eurooppalaiseen puolustussuunnitteluun on edelleen Nato, jolla on käytössään sen vastuualueen kattavat alueelliset suunnitelmat sekä niiden vaatimuksista ammentava puolustussuunnitteluprosessi (NDPP). Naton käyttäminen sen puolustuksen eurooppalaisen pilarin rakentamiseen vaatisi Yhdysvaltain myötävaikutusta vähintään siinä mielessä, että Washington ei kriisiyttäisi Naton toimintaa vaan ajaisi liittokunnan sisällä aiempaa vahvemmin uutta taakanjakomallia. Eurooppalaisen toiminnan lähtökohtana on oltava se, että maanosan valtiot tuottaisivat 10

vuoden sisällä riittävästi voimaa konventionaalisen vastuun kantamiseen maanosansa turvallisuudesta.

On todennäköistä, että operatiivisen sotilaallisen yhteistyön näkökulmasta samanmielisten valtioiden muodostamien alueellisten ryhmittyminen merkitys eurooppalaisessa puolustuksessa kasvaa edelleen. Suomelle tämä tarkoittaa merkittävää yhteistyön syventämistä erityisesti Ruotsin ja Norjan kanssa sekä pyrkimyksiä entisestään tiivistää yhteistyötä Iso-Britannian kanssa. Suhteiden tiivistäminen Saksaan, Ranskaan, Puolaan ja Baltian maihin on myös perusteltua, vaikka konkreettinen sotilaallinen hyöty saattaa olla rajattu esimerkiksi suhteessa pohjoismaiseen yhteistyöhön.

Arvio selonteosta

Suomen puolustuksen toimintaympäristö on muuttunut aiempaa epävarmemmaksi, eikä selonteon toimintaympäristöanalyysi tällä hetkellä ota riittävästi huomioon epävarmuustekijöitä ja riskejä – muutos viime syksyyn on ollut raju. Toisaalta hyllyiältään pitkän analyysin tekeminen on tällä hetkellä jokseenkin mahdotonta. Suomen turvallisuuspoliittisen johdon kehittyvää tilannekuvaa eduskunnalle, suomalaisille ja ulkovalloille onkin luotava muiden välineiden ja ulostulojen avulla. Oman liikkumatilan varjelu on nykytilanteessa ehdottoman tärkeää, mikä voi tarkoittaa jatkamista maltillisilla linjauksilla koskien Yhdysvaltoja. Samalla poliittisten päättäjien olisi hyvä sanoittaa kansalle Suomen turvallisuuteen liittyviä kiistattomia epävarmuuksia ja sitä, miten niihin varaudutaan.

Mitä tulee selonteon linjauksiin Suomen puolustuksen kehittämisestä, suuri osa sen linjavedoista ovat edelleen kurantteja, eritoten mitä tulee kansallisen puolustuskyvyn kehittämiseen. Suurimmat epävarmuuden liittyvät Nato-kysymyksiin ja puolustusyhteistyöhön. Kokonaisuudessaan selonteko on kuitenkin riittävän joustava asiakirja puolustuksen kehittämiselle, ja mahdollistaa myös painopisteiden muutoksen kehityskohteissa turvallisuusympäristön ja yleisen kansainvälispoliittisen tilanteen mukaan. Toki on myös potentiaalisia kehityskulkuja, jotka pakottaisivat arvioimaan uudelleen koko selonteon käyttökelpoisuuden. Näihin lukeutuvat muun muassa Yhdysvaltain vetäytyminen Euroopan turvallisuudesta tai liittokunnan toiminnan halvaantuminen.

Toimenpide-ehdotuksia Suomelle

Suomen turvallisuustilanne ei ole katastrofaalinen tai välttämättä edes huono. Sillä on edelleen turvallisuuspoliittista liikkumatilaa sekä vaihtoehtoja, mikäli Yhdysvaltain sotilaallisen voimavarat eivät enää ole Europan tukena. Kansallisen turvallisuusresurssit – kansallinen puolustuskyky sekä kokonaisturvallisuusjärjestelmä – ovat hyvässä kuosissa, vaikka valtiotalouden vaikea tilanne hankaloittaa turvallisuuden tuottamista pidemmällä aikavälillä.

On mahdollista tunnistaa useita toimenpiteitä, jolla Suomi voi pyrkiä vahvistamaan turvallisuuttaan ja kansainvälistä asemaansa. Niistä kolme tärkeintä ovat:

1) **Pohjoismaisen yhteistyön, erityisesti Ruotsin ja Norjan kanssa, edistäminen entistä voimakkaammin**. Yhteistoiminnan syventäminen tulisi olla myös aivan keskeinen ulko- ja turvallisuuspoliittinen prioriteetti. Yhteistyön tärkeimpiä elementtejä ovat infrayhteyksien vahvistaminen ja entistä tiiviimpi operatiivinen yhteistyö. Myös yhteishankkeiden harkitseminen keskeisten tunnistettujen suorituskykypuutteiden osalta olisi järkevää. Sekä Ruotsi että Norja voisivat hyödyntää paljon nykyistä merkittävämmin yhteiskunnallisia resurssejaan puolustuskykynsä vahvistamiseksi – seikka, joista suomalaiset voisivat maita muistuttaa. Suomen edun mukaista olisi, jos maissa keskusteltaisiin vakavasti asevelvollisuuden laajentamisesta niin, että ne aidosti tuottaisivat merkittäviä joukkomääriä sodanajan toimintaan. Myös laajempia pohjoiseurooppalaisia yhteyksiä olisi syytä vahvistaa. Yhteistyön vahvistamisella Puolan ja Baltian maiden kanssa ei välttämättä saavuteta merkittäviä suoria sotilaallisia hyötyjä, mutta muodostavat Suomelle samanmielisen valtioryhmän, joiden kanssa Suomen on hyödyllistä konsultoida ja koordinoida toimiaan.

2) **Suhteiden tiivistäminen erityisesti Iso-Britanniaan ja myös Ranskaan olisi syytä harkita**. Maat pystyvät tuottamaan Euroopan puolustukseen suorituskykyjä, joita esimerkiksi juuri Pohjoismailla ei tällä hetkellä ole. Suomen pitäisi nykyistä selvemmin pystyä artikuloimaan tarpeensa sekä perustella oman turvallisuutensa merkitystä näiden kahden vallan turvallisuudelle. Macronin kortit Ranskan ydinasepelotteen laajentamisen suhteen olisi syytä katsoa. Saksan kiinnostavuus yhteistyökumppanina riippuu sen panostuksista sotilaallisen voimansa vahvistamiseen.

3) **Suomen ja eurooppalaisten Nato-maiden olisi edelleen syytä pyrkiä ylläpitämään asiallista suhdetta Yhdysvaltoihin sekä sen vaalimaan edes sen muodollista sitoutumista Euroopan turvallisuuteen**. Tämä vaatinee diplomaattista joustavuutta ja vastaantuloa. On myös asioita, joissa eurooppalaisten on oltava valmiita laittamaan kova kovaa vastaan. Näihin lukeutuu muun muassa alueellisen koskemattomuuden ja integriteetin vaaliminen.